

NF VIDEREGÅENDE SKREDKURS NORDISK

MAL FOR OPPLÆRING

August 2024

© Norsk Fjellsportforum

Det skal ikke kopieres fra denne publikasjonen uten tillatelse fra rettighetshaveren.
Spørsmål vedrørende publikasjonen og Norsk Fjellsportforum kan rettes til:

Norsk Fjellsportforum
post@fjellsportforum.no

Innhold

1.0	Formål og rammer for kurset	3
1.1	Formål	3
1.2	Målgruppe	3
1.3	Læringsmål og mulige arbeidsmåter	3
1.4	Opptakskrav, vurdering og kursbevis.....	5
1.5	Varighet.....	6
1.6	Rammer for gjennomføring	6
2.	Kursbeskrivelse og innhold	7
2.1	Kursbeskrivelse	7
2.2	Hovedtema for kurset	7
2.3	Temaliste.....	7
4.	Relevant litteratur	12
4.1	Hovedlitteratur	12
4.2	Tillegglitteratur.....	12

1.0 Formål og rammer for kurset

1.1 Formål

Formålet med kurset er å oppnå en større forståelse av fenomenet snøskred med særlig vekt på ferdsel i vinterfjellet med vurdering av terreng og snødekket. Deltakeren skal gjøres i stand til å ta trygge veivalg og bevisstgjøres forhold som påvirker skredfaren.

1.2 Målgruppe

Dette kurset er for de som bedriver nordisk ferdsel i vinterfjellet og gjennomføres med fjellski. Kurset kan tilpasses flere ulike grupper som for eksempel klatrere, jegere, fiskere, trugegåere og spesifikke aktuelle yrkesgrupper. Kurset er også rettet mot personer som ønsker å dra på topptur i brattere terreng etter førefallet/på vårsnø. Kurset er obligatorisk ved søknad til metodekurs i NFs skredstige.

1.3 Læringsmål og mulige arbeidsmåter

Kursdeltakere skal sette seg inn i relevant pensum før kursstart. Arrangør anbefales å sende ut forslag til dette. Se relevant litteratur i punkt 4.0.

Når de følgende læringsmål leses, ta utgangspunkt i at setning begynner slik:

*Etter endt kurs/undervisning skal deltakerne

	LÆRINGS-MÅL	RELATERTE DELMÅL
A	Turplanlegging	<p>Følgende delmål med fokus på skredproblematikk, men ikke avgrenset til:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunne bruke papirkart og digitale kart med bratthet og utløpssoner til å planlegge en tur som strekker seg over en eller flere dager i vinterfjellet utenfor merket løype i terrengklasse 0 og 1. 2. Kunne bruke værmelding og skredvarsel til å planlegge en tur som strekker seg over en eller flere dager i vinterfjellet utenfor merket løype. 3. Kunne bruke skredkortet og tre trinns turplanlegging. 4. Kunne planlegge etter prinsippet for tur etter evne. 5. Kjenne til hva som ligger i begrepene «plan A, B og C»

B	Kunnskap om bekledning og utstyr for ferdsel i vinterfjellet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forstå viktigheten av riktig og god nok bekledning for tur i vinterfjellet. 2. Forstå viktigheten av riktig og godt nok utstyr for tur i vinterfjellet. 3. Vite hva som er egnet førstehjelpsutstyr for vinterbruk.
C	Ha forståelse for snø og skred	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kunne gjenkjenne og ha god forståelse for ulike typer snøskred. 2. Kunne anvende sentrale begrep knyttet til snøskred. 3. Ha god forståelse for ulike typer snø. 4. Ha god forståelse for ulike prosesser i snødekket og deres betydning for stabiliteten. 5. Ha god forståelse for ulike skredproblem, og konsekvensene av disse.
D	Kunne finne og anvende informasjon om skredfare og snøforhold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kunne gjenkjenne faretegn og betydning av disse. 2. Kunne gjennomføre lille blokktest (LBT) og ha forståelse for hva denne gir av informasjon. 3. Kjenne til systematisk snødekkeundersøkelse (SSU) og det mest sentrale av den informasjonen denne gir. 4. Kjenne til utvidet kompresjonstest (ECT), og hva denne gir av informasjon.
E	Forstå terrengets betydning for snøskred og anvende dette ved ferdsel og opphold	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kjenne til KAST-systemet og anvende dette ved turplanlegging og ferdsel. 2. Forstå terrengets egenskaper og kunne gjenkjenne løsnemrådet, skredbane, utløpsområdet og skredstørrelse. 3. Forstå hvordan veivalg og organisering av turgruppen kan redusere konsekvenser ved ferdsel i skredterreng. 4. Forstå hvordan skredfare og snøforhold påvirker veivalg og ferdsel i skredterreng 5. Kjenne til prinsipper for sikker etablering av ly og leirplass.
F	Forstå egen rolle og hvordan mennesker	<ol style="list-style-type: none"> 1. Se verdien av å være åpen om, og å avklare motivasjon og forutsetninger i turfølget.

	påvirker hverandre i en gruppe	<ol style="list-style-type: none"> 2. Ha forståelse for hvordan ulike tankesett påvirker våre valg. 3. Kjenne til beslutningsprosesser i grupper og gjennomføre beslutninger i fellesskap.
G	Kunne gjennomføre kameratredning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kjenne til hva som er UIAA godkjent kameratredningsutstyr (s/m, søkestang, spade) og kunne gjennomføre kameratsjekk på sender/mottaker. 2. Vurdere egen sikkerhet og kunne gjennomføre varsling ved ulykke. 3. Kunne gjennomføre kameratsøk etter skredtatt person med bruk av søkelinjemetoden. 4. Kunne gjennomføre kameratsøk med sender/mottaker med bruk av innflygningsmetoden. 5. Kunne gjennomføre metoder for lokalisering av skredtatt med søkestang, og metode for strategisk utgraving. 6. Kunne gi førstehjelp for skredtatte, særlig med tanke på hypotermi (varmekonservering).
H	Kjenne til norske friluftslivs-tradisjoner	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kjenne til relevante lover og regler for ferdsel og opphold. 2. Vite hvordan man tar hensyn til naturen og naturmangfoldet. 3. Kjenne til NFs etiske retningslinjer. 4. Kunne se egen ferdsel i sammenheng med norske friluftslivstradisjoner.

1.4 Opptakskrav, vurdering og kursbevis

Deltakerne skal ha grunnferdigheter og erfaring i vinterfriluftsliv når det gjelder bruk av ski, bekledning og mat og drikke. Deltakerne skal kunne orientere med kart og kompass. De skal ha erfaring fra flere turer i vinterfjellet under ulike forhold. Det må dokumenteres deltagelse på NF grunnkurs nordisk eller tilsvarende. Det gjennomføres ikke vurdering av deltakerne i etterkant av kurset. Etter endt kurs kan deltakerne bestille kursbevis for «NF videregående kurs skred» gjennom Brattkompetanse og registreres med denne kompetansen i databasen.

1.5 Varighet

Kurset skal minimum ha en varighet på tre hele dager (24 timer læring med tilstedeværelse av veileder/instruktør).

1.6 Rammer for gjennomføring

- *Krav til instruktør:*
NF-skredinstruktør 1 eller 2 nordisk eller alpint. Kursleder skal ha to ukers erfaring som medinstruktør
- *Antall deltakere:*
Det anbefales inntil åtte deltakere per instruktør, 16 deltakere per to instruktører. Arrangør/instruktør vurderer deltakerantall ut fra faktorer som kursområde, deltakernes forutsetninger og gruppesammensetning.
- *Krav til kurssted:*
Kurset bør avholdes i representativt terreng der det må gjøres reelle vurderinger. Det bør legges opp til lengre dagsturer, evt. kan det legges opp tur med overnatting underveis. På lagdelt vintersnø skal kurset avholdes i enkelt terreng. Man kan ferdes i utfordrende terreng dersom det er vårsnø. Redningsøvelser skal gjennomføres på steder der det i løpet av øvelsesperioden ikke kan gå naturlige, kunstige eller menneskeutløste skred. Snødekkeundersøkelser, graving av snøprofil og stabilitetstester må kunne foregå på en slik måte og i slikt lende at deltakere ikke risikerer å bli revet med i farlige skred eller å bli begravd under snø.
- *Kursopplegg:*
Så mye som mulig av kurset bør gjennomføres ute, og teoretiske momenter undervises i tilknytning til situasjoner der det naturlig passer inn. Kurset kan også gjennomføres som en tur fra A til B.
- *Utstyrskrav:*
Alle deltakere stiller med fjellski, med mindre annet er presisert av arrangør. De skal også ha med spade, søkestang, sender/mottaker, grunnleggende førstehjelpsutstyr, liggeunderlag, vindsekk og vinterklær. Egen pakkedliste skal sendes ut av arrangør.
- *Informasjon:*
Deltakerne bør i god tid før kurset ha tilgang til full informasjon om kursets innhold, opplegg og kostnader, oppmøtested og -tid, samt nødvendig personlig utstyr.

2. Kursbeskrivelse og innhold

2.1 Kursbeskrivelse

Kurset fokuserer på tursituasjonen der problemstillingene i hovedsak er å unngå skredfarlig terreng på vintersnø, samt å forholde seg til alpine farer på toppturer etter førefallet. Det forventes at deltakerne stiller forberedt og at alle deltar aktivt i diskusjoner og evaluering av hverandre og utbyttet av dagene og kurset sett under ett. En viktig del av turplanleggingen vil være å identifisere skredterreng, samt å bruke det regionale skredvarselet for å innhente informasjon om de aktuelle forholdene. For vurdering av veivalg og leirsteder, legges hovedvekten på å hele tiden reevaluere forholdene ut i fra det som ble tatt utgangspunkt i på turplanleggingen. Eksempler på dette kan være tilstedeværelsen av gjeldende skredproblem og gruppedynamiske faktorer.

2.2 Hovedtema for kurset

- Bruke kunnskapen om vær, snøforhold, terreng og mennesket til å vurdere skredfaren.
- Håndtere skredfare gjennom veivalg og adferd
- Utføre kameratredning dersom uhellet er ute

2.3 Temaliste

- Turplanlegging
  - Digitalekart vs papirkart og bratthetskart
  - Styrker og svakheter ved værvarselet i fjellet (tekstvarsel vs datagenerert værvarsel) samt lokale værforhold som ikke fremkommer i værvarsel.
  - Bruke de ulike delene av Varsom - regobs. Hva kan regobs tilføre som er viktig for den lokale skredfaren.
  - Andre plattformer for innhenting av informasjon (lokalkjente, sosiale medier, etc.)
  - Risikovurdering, hva kan skje, hvordan kan vi unngå at det skjer, hva gjør vi hvis det skjer.
  - Vurdere gruppens ferdigheter, form og utstyr og se dette i sammenheng med snøforhold og terrengklasse.
- Den menneskelige faktor i skredfaresammenheng
  - Risikofaktorer og ulykkesårsaker. Hvordan den enkeltes motivasjon påvirker turen og avgjørelsene i gruppa.
  - Samspill og beslutningsprosesser i turgruppen.
- Terrengvurdering og klassifisering

- Deltakerne skal kunne bedømme potensielle løsne- og utløpsområder for snøskred på kart og i terreng.
  - Deltakerne identifisere terrengfeller på kart og i terreng, sett opp i mot skredvarselet og fysiske observasjoner.
  - Gjenkjenne terrengklasse 1 og 2 og kunne vurdere hvilken som er trygg for den aktuelle tur.
-
- Identifikasjon av alarmtegn
    - Skytende sprekker, drønn, nylig skredaktivitet, svake lag, forplantning, vær.
-
- Stabilitetsvurdering (skispor, stav, hand, skikutt, skavlhopp etc.)
    - Identifikasjon av mulige skredproblem i snødekket, og dets utbredelse.
    - Omdannelsesprosesser i snøen og værets påvirkning av snødekket og forventet variasjon i snøen.
    - Tester for identifisering av svakt lag (LBT, ECT og SSU)
-
- Snø
    - Ulike typer snøskred (for eksempel tørre vs våte løssnøskred)
    - Ulike typer snø og de åtte hovedsnøklassene
    - Prosessene som omdanner snø
-
- Orientering, ly og le
    - Aktiv bruk av kartlag i Varsom eller tilsvarende
    - Metode for trygge veivalg ved dårlig sikt/vær
    - Ulike typer nødly og nødvendigheten av vindsekk og øvrig nødutstyr, selv ved fint vær.
-
- Kameratredning
    - Ledelse - stopp, tenk, vurder. Organisering av søk og søkefaser.
    - Søkemønstre - hensiktsmessige søkemønstre for ulike typer scenarier.
    - Førstehjelp i forbindelse med skredulykker og transport, forventede skademekanismer ved skredulykker, livreddende førstehjelp og hypotermi.
-
- Bekledning og utstyr i vinterfjellet
    - Lag på lag
    - Reparasjonsutstyr

- Tilstrekkelig førstehjelpsutstyr og utstyr for å forebygge hypotermi

Forslag til dagsprogram

Dag 1	
Kursstart 09.00 (eller kvelden før)	<ul style="list-style-type: none"> • Presentasjonsrunde, mål og forventninger • Kursprogram (tider og metoder) • Oppfriskning Skred ABC (forståelse for terrenget i området og aktuelle forhold) • Turplanlegging (kart, Varsom, værvarsel)
Ute	<ul style="list-style-type: none"> • Gruppesjekk (dobbel) og innflygningsmetoden (gjennomføres av deltakerne). • Gjennomgang av søkestang og punktsøk. • Tur i området hvor man kort går gjennom de fleste momenter som hører med når man går tur nært skredterreng. • Bli kjent med snøen, vurdering av bratthet, identifisering av terrengformasjoner og forutsetninger i gruppa. • Aktiv bruk av kart og kompass eller digitalt kart, linjevalg og kommunikasjon.
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • Oppsummering av dagens erfaringer. Koble egne observasjoner med regionalt varsel. • Oppfriskning Skred ABC (snøtyper, skredtyper, annet) • Turplanlegging for dag 2
Dag 2	
Ute	<ul style="list-style-type: none"> • Presenter og eventuelt justering av plan ved deltakerne. • Deltakerne gjennomfører tur med veivalg og sporvalg opp og ned. • Koble kart/terreng/forhold - Løpende vurderinger av snødekke (endringer i snø og terreng etc.) • Repetisjon av lille blokktest (aktive deltakere). • Introduksjon av SSU. Snødekkeundersøkelse, prosessenkning.
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • Oppsummering av dagens erfaringer. Koble egne observasjoner med regionalt varsel. • Teori frostskafer, nedkjøling/hypotermi

	<ul style="list-style-type: none"> • Turplanlegging for dag 3, med særskilt fokus på gruppeprosesser.
Dag 3	
Ute	<ul style="list-style-type: none"> • Tur i området hvor man går gjennom de fleste momenter som hører med når man går tur nært skredterreng. • Repetisjon av kameratredning (aktive deltakere) og søkelinjemetoden uten sender/mottaker. • Repetisjon av kameratredning (aktive deltakere) med sender/mottaker. • Førstehjelp og ivaretagelse av skredtatt.
Inne	<ul style="list-style-type: none"> • Oppsummering av dagens erfaringer. Koble egne observasjoner med regionalt varsel. • Turplanlegging for dag 3, bruk alt man har lært. Deltakerne har regien på denne turen.
Dag 4	
Ute	<ul style="list-style-type: none"> • Bruk alt man har lært! La deltakerne styre og vurdere: hovedtema er gruppedynamikk og menneskelig faktor. • Gjennomgang av ECT
Egnet miljø	Oppsummering: Hva kunnskap opplever deltakerne at de kan anvende videre i praksis? Hva opplever de usikkerhet rundt? Kursevaluering.
Annet	
	Andre momenter egnet til gjennomgang: a) friluftslivstradisjoner, b) lover og regler, c) naturmangfold, d) NFs etiske retningslinjer.

4. Relevant litteratur

4.1 Hovedlitteratur

- Skikompis, Christer Lundberg. Fri Flyt AS. 2022

4.2 Tillegglitteratur

- Skredskolen til Varsom: <https://www.varsom.no/snoskred/snoskredskolen/>
- Friluftslivsveiledning vinterstid, André Horgen, Høyskoleforlaget. 2009
- Systematisk Snødekkeundersøkelse:

[Systematisk snødekkeundersøkelse, Faktaark fra NVE](#)

[Skredkortet 2019, Varsom](#)